ՓԱՐԶ

ԹԻՒ 781 — ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 1873 ԱՊՐԻԼ 18

ԱԶԳԱՅԻՆ

Նկատելով որ Հիւանդանոցի ներկայ հոգաբարձութիւնն ալ կընդունի իւր գործողութեանց վրայ մերթ հրապարակաւ իսկ ծանօթութիւն տալ, ինչպէս պարտն է. և միանգամայն համարելով թէ փոխադարձաբար կընդունի լսել հրապարակաւ եղած դիտողութեանց ու ազդարարութեանց ալ, — նախորդ թուով համառօտիւ խօսեցանք՝ հիւանդարանի վիճակին վրայ, դեկտեմբեր ամսոյ մէջ 24 հիւանդաց մեռնիլը ծանուցանելով:

Մեր յիշեալ թերթը հրատարակուեր էին յետոյ խմացանք, թէ անցեալ մարտ ամսոյ մէջ ալ հիւանդարանէն 24 մեռեալք հանուեր են: Հետամուտ եմք, իմանալ թէ յունվ. և փետր. ամսոյ մէջ մեռնողներուն թիւը քանի՞ հատած է:

Հիւանդանոցի հոգաբարձութիւնը թո՛ղ ներէ մեզ դիտել, թէ միայն այս վիճակագրութիւնը տեղի կուտայ հետեւցնել թէ բարւոք խնամատարութիւն չկայ հիւանդարանի համար, որ պատասխանին գլխաւոր յարկն է: Հոգաբարձութեան վրայ մեծ պատասխանատուութիւն կծանրանայ, եթէ չիմանայ անյրինել ի՛նչ որ անհրաժեշտ պէտք է:

Ա.յս դիտողութենէն յետոյ՝ կանցնիմք ուշադրութեան արժանի ուրիշ կէտի մը: — Ներկայ հոգաբարձութիւնը երբ Հիւանդանոցի խափանեալ մնմարանը վերահաստատեց, մեք դիտողութիւն ըրինք թէ այս հաստատութեան վարչութիւնը դժուարին է, և անկնկալեալ շահը չարտադրէր: Ա.հաւասի՛կ, մեր այս դիտողութիւնը կարդարանայ: Արդէն քանի մի թաղերու խորհրդարաններէն դանդատ կըլլայ թէ Հիւանդանոցի դործարանէն աւնուած մոմերը լաւ պատրաստուած չեն և եկեղեցական սպասները կապականեն: Ջեմք կարծեր, որ անտեղի ըլլայ այս դանգատը, և հետաւաբար արժան կհամարիմք Հոգաբարձութեան կամ մոմարանի տեսչութեան ուշադրութիւնը հրաւիրել: Կգանգատի Հոգաբարձութիւնը թէ՝ մայրաքաղաքիս թաղական խորհրդոյ ամենքն ալ Հիւանդանոյն մոմը չեն առներ: Ա.յս գանգատը ընողը պարտաւոր չէ՞ ըսել ամենայնի հոգ տանիլ որ չինել տուած մոմը ընտիր, մաքուր և հասարակաց ընդունելութեան արժանի ըլլայ: Ուրի՛շ բան է, թաղական մնտուկներէն Հիւանդանոցի համար ողորմութիւն կամ նպաստ ուզելը, ուրի՛շ բան է՝ եկեղեցեաց պէտք եղած մոմը Հիւանդանոցէն վաճառելու երթալը:

Քանի մ՝ամիսներէ հետէ չատերուն հետ մեք ալ հետաքրքիր էինք իրրեւ թաղեցի և խնդրագիր, իմանալու համար թէ ի՛նչ պիտի ըլլայ՝ Իւսկիւտարի Սէ-

լամիյէ թաղին հաշուոյ խնդիրը, որ անցեալները բաւական յուզման առիթ եղաւ և քննութեան ենթարկեցաւ:

Արդ՝ կտուղեմ՛ որ հաշիւները հանուած եւ հաշուէջոյցները պատրաստուած ըլլալով, նախորդ թաղական խորհրդոյ անդամոց ղկուած է որ ստորագրեն. և թէ՝ առաջնանակեայ խորհուրդը վաղը քաղաքական ժողովոյ պիտի ներկայացունէ, և միանգամայն իւր պաշտօնին դադրած ըլլալը յայտնելով՝ պիտի խնդրէ որ սահմնադրապէս թաղական խորհուրդ ընտրուելու համար հրահանգ ղրկուի՝ առանց ապասելու հաշուոյ պաշտօնապէս քննութեան աւարտման և վաւերացման:

Ա.յս առթիւ ցաւով կյայտնեմք թէ վերջին երկու տարուան մէջ թաղին եկեղեցւոյ մնտուկին դրամ 161 հազար այսքան ղրուշի պարտուց մեծ բեռ մի ծանրացեր է, ղոր հարկաւ թաղեցին պիտի տուժէ՝ ո՛չ սակաւ դժուարութեամբ:

Շաբաթ աւուր խօսեցանք՝ վախճանեալ Գամնոյ ժառանգորդաց կողմանէ կարօտելոց ժամնելու համար մեր ազգային Պատրիարքարանը ղրկուած 50 ոսկիի խնդրոյն վրայ:

Կսեմք, թէ պատրիարքական փոխանորդ գեր. Հօր կարծիքն է՝ յիշեալ դումարը նամակաւ ի Հրեից խախամպաշիին ղրկել, և վերանձնաբար խընդրել որ հրեայ կարօտեցոյ բաժնուի:

Ա.յս խնդրոյն վրայ այլոց ի՛նչ կարծիք ընծնելը չեմ գիտեր. բայց մեք ալ կարծեմք թէ այսպէս վարուիլ վայել է՝, քանի որ՝ նկատես չաբաթ աւուր թաւուլ ալ գրեցինք՝ բաշխման մէջ երբեք հաւասարութիւն չկայ, և քանի որ կարելի է հետեւցունել թէ Գամնոյի մեծապատիւ ժառանգորդք առ մեր ազգն այնչափ համակրութիւն չունին ո՛րչափ առ այս, և առաւել ակամայ քան թէ յօժարութեամբ ղրրկուած է յիշեալ դրամն:

Ա.յս տողերը երկ ցաւօք սրտի կդրըչենք, մեծապէս ոսխացանք լսանալով որ աղնուասիրտ ազգային մի 50 ոսկի պիտի ղրկէ Պատրիարքարան, կարօտ ազգայնոց բաժնելու համար:

Երկ ներկայացանք հասարակաց կըրթութեան ժողովոյն մանուկներ հրաւիրանօք:

Մեծապատիւ Երութիւն էֆէնտի Սարրաֆեան, իւրմոյ ժողովոյն ծանոյց, թէ «ոստիկանութեան դրենէն այս պաշտօնատան վաւերացման ղրկուած է՝ դասի ներքեւ եղոյօդուածոյդ թարգմանութիւնը ըստ խնդրոյ Մասիսի խըմբագրին, և միանգամայն ծանուցուած է

թէ երկու կողմանէ տարբեր նշանակութիւն կը տրուի քանի մի բառերու. ուստի ժողովը պատշաճ դատեց անգամ մ՛ալ ձեզ լսել»:

Մենք պատասխանեցինք, թէ այս դատին համար մեր կողմանէ փոխանորդութեան պաշտօն կվարե Պէկեան մեծապատիւ Թադէոս էֆէնտի, և թէ՝ հետեւաբար կհարկադրիմ հաղորդել իրեն ձեր պատճառութիւնը, որպէս զի ինքն անձամբ արժան եղած պատասխանը տայ ժողովոյդ:

Ժողովը հաւանեցաւ, հետեւաբար՝ Պէկեան էֆէնտի պիտի ներկայանայ վաղը հինգշաբթի:

Ո՛րչափ այսպէս աւելի երկարի դատը, այնչափ աւելի մեծ պիտի ըլլայ Մասիսի պարտութիւնը, և խի՛ստ մեծ:

Աղթամարայ կաթողիկոսական խընդրոյն վերաքննութեան համար, այս շաբաթու Համագումար ժողովոյ գումարիլն կարելի չեղաւ: Կրօնական ժողովն՝ երկուշաբթի օրը մեծադոյն մասն չունենալուն համար, նախնական պատրաստութիւն չեղաւ, բայց որոշուեցաւ որ վաղը առաջոյ հարցն նիստ ը՛ըլլայ և այս խնդրոյն վրայ խօսուի:

Պատրիարքական փոխանորդ գեր. Տ. Մկրտեան Հայրն՝ կրօնական ժողովոյ անդամ գեր. Տ. Նիկողայոս Ս. Արքեպիսկոպոսի, արժ. Տ. Սահակ քահանայի, և Գափուճ—քահանասի Թրէնկեան էֆէնտիի հետ կիւրակէ օրը ղատական չնորհաւորութեան համար փոխադարձ այցելութեան գնաց Օրթագիւղ Պուլղարայ ազգային պաշտօնատունը:

Նոյն լինքն գեր. էկղարք էֆէնտին սանդուխքին վրայէն անմիջապէս ընդունելով գեր. Մկրեան և հետը եղողները, մեծաւ յարդանօք տարեր է ընդունելութեան սրահը: Ա.յս տեսակցութեան ներկայ գտնուեր են՝ Պուլղարայ բարձրաստիճան եկեղեցականներէն և աշխարհական երեւելիներէն ոմանք:

Ա.հա՛ այսպէս Պուլղարայ նորահաստատ պաշտօնատունը կսկսի յարաբերութիւն ունենալ մեր ազգային Պատրիարքարանի հետ: կմաղթեմք որ ի սկզբան տեսնուած այս քրիստոնէական անկեղծութիւնն ու սէրը մինչեւ ցվախճան յարատեւ մնայ:

Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ գեր. Տ. Ներսէս Ս. Արքեպիսկոպոս վարժապետեան քանի մ՛օրէ հետէ մայրաքաղաքս կը գտնուի, և կարծեմք քանի մի չաբաթ կմնայ՝ կաթողիկոսական յանձնաժողովոյ նիստերուն ներկայ ըլլալու համար, որ վերջին օրերս այլ և այլ պատճառներով ետ մնացած է:

Ընդհանուր Ժողովում Ա. Պատրիարքական Տեղապահ Գերշ. Տ. Ներսես Արք. Աշճեան Ս. Էջմիածնի Վեհափառ Հայրապետի Ընտրութեան Կանոնագրութեան Նախագիծը Ներկայացնելով Ասաց Հետեւեալը.

«Ինչպէս յայտնի է ձեզ, Սրբազան Հայրեր, Ս. Էջմիածնի Վեհափառ Հայրապետ Տ. Գէորգ Դ. Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց, Ս. Աթոռոյ Ս. Էջմիածնի Ընդհանուր Ժողովի Որոշմամբ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԴՄՈՒ

Ամառային ժամանակ հայ մանուկները շատ են սիրում զբոսնել անտառում, ծաղիկներ հավաքել, հատապտուղներ ուտել և ուրախ խաղալ։ Ամառային արձակուրդների ժամանակ մանուկները հանգստանում են, ուժ են առնում, որպեսզի նոր եռանդով սկսեն իրենց դասերը։

Ամառային արձակուրդների ժամանակ մանուկները հանգստանում են, ուժ են առնում, որպեսզի նոր եռանդով սկսեն իրենց դասերը։

— Ես էլ կուզեի անտառ գնալ, բայց ինձ չեն տանում, որովհետև ես դեռ փոքր եմ, — ասաց Արամ

—Ձարհնի կայսրը, վերջին ժամանակներս ըրած այլ և այլ բարեկարգութեանց ձեռնարկութիւններէն զատ, մեծերս գինուորականութեան համար ալ հետևեալ յայտարարութիւնն ուղղած է, յորում միանգամայն ազատամտութիւնն ու ժողովրդասիրութիւնը կփայլին։

« Մեր կառավարութեան ամեն կար-
« գի ժողովրդեան մէջ պետք է կատար-
« եալ հաւատարմութիւն ըլլայ։ Ա՛յս ը-
« կղզուն՚քը գործադրելու համար՝ երկ-
« րագործին ու գինուորին մէջ խորու-
« թիւն ըլլալու չէ։ Բարձրագոյն կարգի
« անձինք այսուհետև առանձնաշնոր-
« հութիւններ չպիտի ունենան։

« Ամեն՚քս ալ մէկ կառավարութեան
« տակ մէկ երկրի մէջ կրնակիմք. հե-
« տեւաբար ամեն՚քս ալ միևնոյն պար-
« տիքն ունիմք։ Կառավարութիւն մի
« պարտաւոր է ղօր՚ք ունենալ իւր երկ-
« րին պահպանութեան համար, և ժո-
« ղովուրդն ալ այս գինուորութեան օգ-
« նելու պարտք ունի։

« Եւրոպիոյ գինուորական օրէնք՚նե-
« րէն մեզի յարմար եղողները մեր գին-
« ուորական օրինաց վրայ աւելցունել
« պետք է. կարող կըլլամք մեծ բանակ-
« ներ ու նաւատորմիղներ կազմել, եթէ
« եւրոպական օրինաց ընտրադրյնները ըն-
« դունիմք մեր մէջ։

« 20 տարեկան եղող ճաբոնցի՚ք առ
« հասարակ գինուոր պիտի գրուին, եւ
« պետք եղած ատեն երկրին պահ-
« պանութեան համար կազմ ու պատ-
« րաստ պիտի գտնուին։

« Ամենայն գիւղապետք ու գաւա-
« ռապետք քալ ի միտ առնելով այս հր-
« րամանը, պարտին անհրաժեշտ եղած
« միջոցներն ի գործ դնել՝ ժողովրդեան
« ուսուցանելու համար թէ ո՛րչափ փառք
« ու պատիւ է պաշտպանել և ծառայել
« հայրենեաց »։

—Սպանիոյ հրաժարեալ թագաւորն՝ Ամեռէ իշխանը՝ Սպանիոյ վերջին անցից վրայ տեղեկագրութիւն մի կպատրաստէ, ղրը տպագրել տալով աշխարհի առջեւ պիտի դնէ եղեր։

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

ՑԱՆՈՍԻ

ՑԱՂԱԴՍ ՊԱՊԻՆ ԵՒ ԺՈՂՈՎՈՑ ՆՈՐԱ

ԵՒ ՑԱՒԵԼՈՒԱԾ

Ի Տպարանի Սբ. Կարապետի Լ.Ը.Թաղին

Ի վաղարշապատ 1871

Գէր. Ա. Յակոբեան Գաբրիել սրբազան արքեպիսկոպոսին թարգմանութեամբն Ս. Լ.Ը.Մ.Ի.Ն.Ի տպարանէն Ի լոյս ընծայեալ այս պատուական գիրք՚ն ամեն բանասիրաց խորին ուշադրութեանն արժանի է։

Հաւատամբաբար գերմանացի հմուտ ատուածաբանի մը գրչէն ելած ստեղծական անուամբ՝ գրեթէ քրիստոնէական Հաւատոյ ամէն մասանց գերմանոյ վրայ իմաստութեամբ կը խօսի, և մասնաւորապէս պապական եկեղեցւոյն հետ գհետէ ընդունած սխալ վարդապետութիւնները մեկիկ մեկիկ կը նշանակէ։ Ցանոսը վերջին պապական ժողովէն յառաջ գրուած՝ սակայն ժողովոյն ընդունելիք հերետիկոսական վարդապետութիւնը ժամանակին նշաններէն գուշակելով կը խայտառակէ. եկեղեցական իրաց և անցից խորին հմտութիւն, առողջ և անաչառ դատողութիւն կերևի այս գրքին մէջ։

Իսկ Հայր գէթել առ պիոս թ. վատիկանեան ժողովոյն և իւր կոնդակին դէմ գրած հեգնական թղթոյն թարգմանութիւնը սոյն գիրքին յաւելուածն է. կարժէ որ ամեն մարդ կարդայ։ Թարգմանութեան գեղեցկութիւնը գիրքին արժէքը աւելցուցած է։

Գինն է ամենայն տեղ 56 ղուրուշ։

Նաեւ՝ Ս. Էջմիածնի մատչն ելած են հետեւեալ կարեւոր հրատարակութիւնք։

ՁՈՑՆ ԲԱԶՄԱՑ · Գին 19 ղ.

ԱԶԳԱՔՐԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ · Մ՚ինաս վարդապետի Համգեցոյ · Գին 10 ղ։

ԲԵՆԻԱՄԻՆ ՖՐԱՆԿԼԻՆԻ ԿԵԱՆՔԸ · — Գործ Ֆէրդինանդ Շմիդթի · — Թարգմանութիւն ի գերմաներէնէ՝ փ. վարդանեան։ — Գին 7 ղ։

ՍԻՄԷՈՆ վարդապետի Ալարանցւոյ սակս պահպանեանցն ի զարմի և մամիկոնեանցն սեռի։ — Գին 10 ղ։

ՈԽՏԱՆԷՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ, — Հատուած առաջին. — Պատմութիւն Հայոց։ — Գին 23 ղ։

ԱԲՐԱՀԱՄ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԿՐԵՏԱՑԻՈՑ, պատմագրութիւն անցից իւրոց և նատրշահին Պարսից։ — Գին 20 ղ։

ԶԱՔԱՐԻԱ ՍԵՐԿԱՒԱԳԻ Պատմագրութիւն։ — Գին՝ 37 ղ։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ տանից անցելոց Սեւասնոյ վանուց։ — Գին՝ 12 ղ։

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ա Ռ Ն Ե Ի Կ Ն Ո Ջ

ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՀՐԵՇՆԵՐ

ԹԷՐԳՄԱՆԵԱՑ

ԳԱԲՐԻԵԼ ԳՐԱՍԷՐԵԱՆ

Ա.յս գիրք՚ որ առաջինն է իր տեսակին մէջ մինչեւ ցարդ մեր լեզուաւ գրուած գրոց, այնպիսի հետաքրքրական տեղեկութիւններ կը պարունակէ մարդկային սեռի հրեշութեանց վրայ, որ արդարեւ զարմանք կը պատճառեն մարդուս։

Ոտնագիրք, բազմատեսիլք, մեծագլուխք, մօրուսաւոր կանայք, այծամարդք, արիւնք, յուշկապարիկք, որձ և էգ, հսկայք, գաճաճք, պոչուվ մարդիկ, պոճոզ մարդիկ, շատակերք, ամենակերք, անկեղ մարդիկ, վայրենիք, արջ մարդ, գայլ մարդ, ոչխար մարդ, Օվէր-Իսելի վայրենի աղջիկը, Պիրենեանց տղայք, Հանովրացի տղայն, Շամբաւեացի տղիկը, Աւերօնի վայրենին, երկակենդանի մարդիկ, լուղակք, ընթացողք, ոստոստողք, չրջանակ մարդ, որովայնախօսք Լայպն Լայպն, ռբոյն ուբոյն ճառուած և նկարագրուած են իրենց բնական պատճառներովը։

Ա.յս գիրքս ունի նաեւ վեց ճարտարարուեստ պատկեր և մէկ բառարան մը որուն մէջ նշանակուած են ոմանց անծանօթ եղած բառերուն տառերնները։

կը ծախուի Գալաթիոյ դրատունը և բոլոր հայ դրավաճառաց քով, կամուրջին գլուխը Պ. Մատթէոսեանի պարտքան, Իսկիւտարու Սէլամիի ճատին Ջէօրէկճեան Սուփան աղայի դեղարանը։

Գին 12 ղրուշ

PILULES HOLLOWAY

ԴԵՂԱՀԱՏՈՒԿ ՀՈԼԼՕՈՒԷԻ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընծեր է սոյն դեղահատը, նաեւ ջղային տկարութեան, ուժաթափութեան և տխրութեան համար. կը ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անչափաւորութեանց հետքերը։ Արեան և երիկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մ՚ունի, արիւնը մաքրելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ, և դրդռելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ։ Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբը սրտախտանութիւն, կուծտուութիւն, մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ լեցուած կալերը, դլխի ցաւեր կը վանէ. մարսողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաքրուելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ՝ որ չատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական դիրքը կպահնու։

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈԼԼՕՈՒԷԻ

Մորթային հիւանդութիւնք և վէրք բուժելու մասին ունեցած սալամանական յատկութեանցը չհաւատարիր բնաւ ուրիշ դեղ մը հիւանդութեանց վէրքեր, ատեր, քաղցկեղ (չիրփինջէ), սրունկի և ստեանց վէրքեր կամ բոլորովին կանցնին և կամ կլաւանան. օգտակար է նաեւ հարբուխի, հազի, սրտի բաբախման, մանաւանդ օդացաւ (եէզ) ըսուած հիւանդութեան։ Իր կազդուրիչ և զօրաւոր ազդեցութեամբը խոյլ (սըրտաճ) հիւանդութեան ասկանիչ զօրութիւնը իւնչ աստիճան որ ըլլայ՝ կը դիմադրաւէ։

Ա.յս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ կը գտնուի ամեն դեղավաճառներու քով։

Աւելի առնել ուզողը կհրաւիրուի առ զինական տոքթոր Հոլլօուէյ ի Լոնտոն Օքըսֆորտ փողոց թիւ 533։

ՊԱՅՄԱՆՔ ՓՈՒՆՋԻ

1. -Փունջը ԶՈՐՈՒԹԻՒՆ և ՇԱՔԱԹ օրերը կը հրատարակուի։

2. -Տարեկան բաժանորդագինն է միայն չորս արծաթ մէճիտ՝ կանխիկ վճարելի թէ՛ մայրաքաղաքիս և թէ արուարձանաց և թէ գաւառաց համար։

3. -Վէց և երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի։

4. -Տեղական ու գաւառական թղթատարութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ։

5. -Հատը 40 վարայ է, և կգտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց խանութներէն և ձեռքէ ծախողներու քով։

6. -Ծանուցման տողը 40 վարայ է մէկ անգամի համար։ Աւելի աժան կըլլայ աւելի անգամներու համար։

7. -Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալամձեան, Կ. Պոլիս Քիւրքճի խան վարի յարկ Թիւ 26։

ՏՆՕՐԻՆ ԵՒ ՏԻՐ
Հ. Ս. ԱԼԱՄՁԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՑՈՂՍՆՔ ԳԱԼՈՅԵԱՆ
Կ. Պոլիս Քիւրքճի խան ջարի յարկ Թիւ 26։